

Prognos 2017-2021

Prognos och konsekvensanalys av vad den höga flyktinginströmningen sedan 2015 har för påverkan på verksamheten på Avdelningen för försörjningsinsatser (AFI) i Linköpings kommun; ekonomiskt, personalresursmässigt, insatsmässigt och i övrigt

Laila Hämäläinen
Avdelningschef

Diarienummer: **Dnr 2017-125**
Datum: 2017-04-12
Handläggare: Laila Hämäläinen, Avdelningschef
Organisation: Avdelningen för försörjningsinsatser (AFI)

INNEHÅLL

1	UPPDRAGET	4
2	AVGRÄNSNING	4
3	INSAMLING AV UPPGIFTER	5
3.1	Migrationsverket	5
3.2	Statistik och Utredningar	7
3.3	Arbetsförmedlingen	10
3.4	Avdelningen för flykting och integration	12
3.5	Länsstyrelsen i Östergötland	15
3.6	Kommunledningskontorets OBS-rapport och information från avdelningen för arbetsmarknad och integration	20
3.7	Individ-och familjeomsorgen enheter för EKB	26
4	AKTUELLT LÄGE FEBRUARI 2017 PÅ AVDELNINGEN FÖR FÖRSÖRJNINGSINSATSER (AFI)	27
5	ETT FÖRVÄNTAT SCENARIO FÖR RESTERANDE ÅRET 2017	34
6	ETT FÖRVÄNTAT SCENARIO FÖR 2018	35
7	ETT FÖRVÄNTAT SCENARIO FÖR 2019-2021	36
8	SAMMANFATTNING	37
9	BILAGOR	39
9.1	Bilaga 1 - Definitioner	39
9.2	Bilaga 2 – Tjänsteskrivelsen: Socialnämndens kostnader för flyktingmottagande 2017	41
10	KÄLLHÄNVISNINGAR	43

1 UPPDRAGET

I december 2016 gav socialnämnden uppdrag till avdelningschef för avdelningen för försörjningsinsatser, AFI, att arbeta med följande uppdrag som skulle presenteras för socialnämnden på sammanträdet i april 2017.

Uppdraget är utifrån den kunskap och fakta som man har i nuläget på AFI att:

- Beskriva de scenarion som kan inträffa under de kommande 5 åren och påverka kostnadsutvecklingen av försörjningsstöd och i övrigt arbetet på avdelningen för försörjningsinsatser, AFI, främst utifrån flyktingsinströmningen och avslut av etableringsinsatser från Arbetsförmedlingen; vad ser vi för volymer, kostnader, behov och påverkan på organisation
- Arbetet ska göras med hjälp av insamling av information från avdelningen för arbetsmarknad och integration, Statistik och utredningar, KS organisation för kommunanvisade flyktingar med Peder Ellison och Fedja Serhatlic och Arbetsförmedlingens arbetsgrupp med etableringsuppdraget.
- har syftet att ge besluts-och planeringsunderlag för budgetarbetet så att adekvata processer, personella resurser samt andra behov som förespås att inträffa och behöver hanteras kan få rimliga ekonomiska resurser och kan planeras med god framförhållning. Prognosen ska kunna ge underlag för att kunna bedöma vilka faktorer som kommer att påverka kostnadsutvecklingen för ekonomiskt bistånd i framtiden.

2 AVGRÄNSNING

Det är av stor vikt att de som kommer att använda sig av denna skrivelse som beslutsunderlag ska vara medvetna om att det finns osäkerheter i materialet då den baseras på den kunskap och erfarenhet som är tillgänglig lokalt och att de scenarion som målas upp är uppbyggda av scenarion som andra av frågan berörda aktörer har gjort.

Det är viktigt att använda denna skrivelse som underlag för *en möjlig utveckling* de kommande åren då det finns många omvärldsfaktorer som påverkar utvecklingen.

3 INSAMLING AV UPPGIFTER

För att få så ett så bra faktaunderlag som möjligt för prognosen har uppgifter samlats in från den egna avdelningen, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Statistik och Utredningar, chefen för flykting och integration Peder Ellison och bostadsstrategen Fedja Serhatlic, individ-och familjeomsorgens enhet för ensamkommande flyktingbarn, länsstyrelsen i Östergötland och avdelningen för arbetsmarknad och integration i form av deras bidrag i OBS 2017, vilket kommunledningskontoret har sammanställt.

Nedan följer redovisning av de viktigaste faktauppgifterna som har samlats in som underlag för prognosarbetet.

3.1 Migrationsverket

Nedanstående uppgifter är tagna från Migrationsverkets hemsida, 2016-02-04

Stor osäkerhet präglar Migrationsverkets prognos

Efter en historisk höst som har lett till många politiska förändringar i Sverige och EU, kommer nu en ny prognos från Migrationsverket. I oktober rapporterades en stor osäkerhet i beräkningsalternativen, och osäkerheten kvarstår i februari.

– Det går knappast att tala om en prognos längre, säger Anders Danielsson, generaldirektör på Migrationsverket. Framtiden bygger helt och hållet på politiska beslut och ageranden på EU-nivå och i Sverige.

När Migrationsverket lämnade sin senaste prognos i oktober byggde de osäkra beräkningarna på olika scenarier över om och hur EU och enskilda medlemsländer skulle agera. Nu har både EU och enskilda länder agerat. EU genom samarbetsavtal med Turkiet, och enskilda länder genom att införa åtstramande åtgärder i syfte att få färre asylsökande till Europa. Trots det är osäkerheten i framtidsberäkningarna fortfarande mycket stor.

UNHCR antar att cirka en miljon människor kommer söka sig till Europa under 2016. Drivkrafterna hos människor för att lämna sina hemländer har inte avtagit, utan är snarare större än någonsin. En utveckling liknande den under hösten 2015, där antalet asylsökande ökar kraftigt i Europa och Sverige, går inte att utesluta. Samtidigt införs nu åtstramande åtgärder för att minska antalet asylsökande, och framtida politiska beslut kommer att ha avgörande effekt på antalet asylsökande till Sverige.

Tre beräkningsalternativ

I februariprognosen presenteras tre beräkningsalternativ för hur många asylsökande som kommer till Sverige i år, och inget alternativ är mer troligt att inträffa än de andra.

Det högre alternativet ligger på 140000 asylsökande, varav 27000 ensamkommande barn. Detta bygger på att Turkiets, EU:s och dess medlemsländers kontrollåtgärder är effektiva till en början, men sedan snabbt avtar i effektivitet. Det lägre alternativet ligger på 70000 asylsökande, varav 12000 ensamkommande barn. Då antas kontrollåtgärderna ge tydlig effekt under hela året, och ytterligare åtgärder införs när antal asylsökande börjar öka igen från och med maj. Ett mellanalternativ på 100000 asylsökande, varav 18000 ensamkommande barn, har använts som grund för verksamhetsberäkningarna i prognosen.

Kostnaderna för Migrationsverkets verksamhet beräknas öka med 420 miljoner under året, jämfört mot oktoberprognosen. Detta eftersom verket har lyckats rekrytera personal i en snabbare takt än väntat. Kostnaderna för ersättningar till kommuner och landsting, samt boende för asylsökande beräknas uppgå till knappt 41 miljarder, vilket är 180 miljoner mer än i oktoberprognosen. Totalt beräknar Migrationsverket behöva 918 miljoner mer än i förra prognosen för alla anslag.

Stor brist på boendeplatser

Migrationsverket har just nu över 180000 personer inskrivna i mottagningssystemet, och cirka 100000 av dessa bor i någon form av asylboende. Under första delen av 2016 kommer cirka 27000 boendeplatser att behöva ersättas, eftersom de är tillfälliga eller av dålig kvalitet.

Boendesituationen kommer vara mycket ansträngd i början av året och löper stor risk att bli akut igen under hösten, trots sänkta krav i upphandlingen av asylboenden. Om en stor ökning av antalet asylsökande inträffar efter sommaren kommer Migrationsverket att behöva hjälp från andra aktörer för att lösa situationen.

Handläggningstiderna ökar

Migrationsverket bedömer att handläggningstiderna för flera ärendekategorier kommer att öka. Antalet öppna anknytningsärenden väntas öka under året. På det här området införs ytterligare satsningar på en digitalisering, men effekten av de nya ansökningsrutinerna kommer inte att märkas förrän i slutet av 2017.

Under året ska en ny hantering börja gälla för asylärenden, där de sorteras i olika kategorier redan vid ansökningstillfället. Detta gör asylprocessen mer effektiv, men det kommer att ta tid innan effekterna märks på den genomsnittliga handläggningstiden av asylärenden. De dryga 150000 ärenden som redan nu väntar på utredning hos Migrationsverket gör att handläggningstiderna kommer att bli längre än idag innan de blir kortare.

Samhällsutmaningar på sikt

Antalet personer som kommer att behöva bosättning i en kommun kommer att öka betydligt under de kommande åren – cirka 160000 personer fördelat på 2016 och 2017. Dessa är personer som beviljats skydd samt deras anhöriga. Det här kommer att ställa stora krav på kommunerna i form av bostadsförsörjning och skolgång, samt på Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Samtidigt är cirka en tredjedel av de inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem i skolåldern, vilket ställer ytterligare krav på kommuner att erbjuda skolplatser till alla.

3.2 Statistik och Utredningar

Från Statistik och utredningar i kommunen har man fått följande uppgifter som har klassats som arbetsmaterial och inte publicerats.

Under 2017 väntas 1 125 personer, varav 195 ensamkommande barn, bli kommunmottagna i Linköping. Dessa personer kom till Sverige och sökte asyl under 2015 och 2016. 2017 väntas alltså 280 fler kommunmottagna än under 2016 och 800 fler än 2015. 439 av de 1 125 väntas bli anvisade till kommunen.

Vid årsskiftet 2015-2016 fanns 1 097 personer i Linköping som var inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Antalet asylsökande har sedan dess minskat kraftigt. I slutet av 2017 väntas 310 personer vara inskrivna, varav 20 EKB.

Under 2017 förväntas 930 personer (exklusive EKB) bli kommunmottagna i Linköping. Det är klart fler än under 2015 då 286 personer mottogs av kommunen. Det är även fler än under 2016 då 781 personer blev kommunmottagna i Linköping. År 2018 väntas 720 personer bli kommunmottagna medan mottagandet ligger på en något lägre nivå, runt 500-600 personer, år 2019-2021.

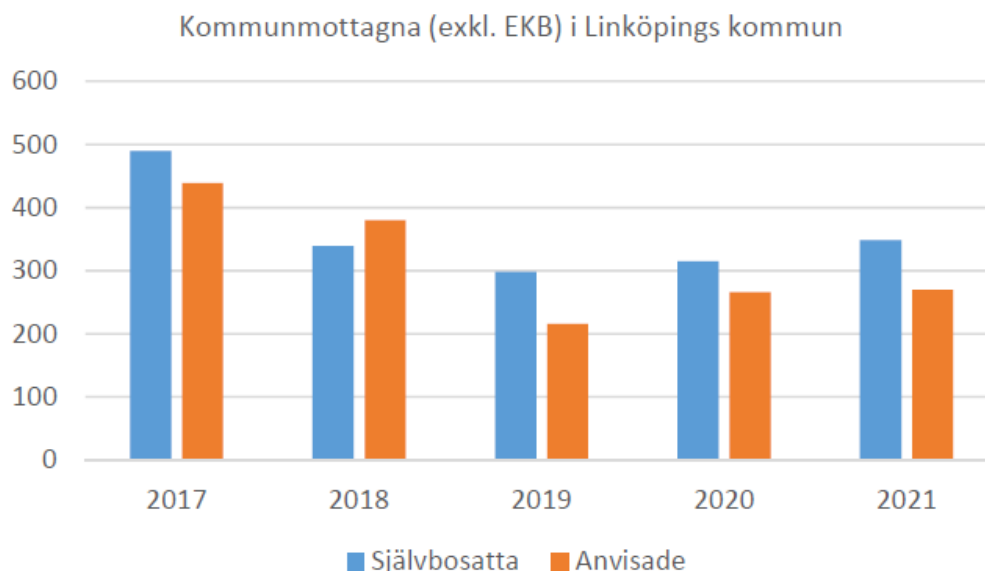
I slutet på 2017 väntas så gott som alla inkomna asylärenden från 2015 och 2016 vara avgjorda. Asylsökanden som får sina ärenden avgjorda under året kommer att ha väntat i upp till 15 månader på beslutet. Handläggningstiden förväntas att minska kraftigt. Asylsökande som kommer till Sverige i slutet på 2017 beräknas få vänta i 3-4 månader på ett beslut.

Totalt väntas över 80 000 personer tas emot av kommunerna i Sverige under 2017. Tre fjärdedelar av dessa kommer från asylmottagningen. Nära en fjärdedel är anhöriga och resterande del är vidarebosatta (flyktingkvot). De flesta som tas emot av en kommun ordnar boende på egen hand. De som behöver hjälp med att ordna boende fördelas på kommunerna utifrån läns- och kommuntalen.

Statistik och Utredningars scenario baseras på Migrationsverkets mellanscenario (scenario B) i prognosen från februari 2017. (se s.6)

Diagrammet nedan visar hur fördelningen av de kommunmottagna ser ut uppdelat på anvisade och självbosatta.

Figur 1: Fördelning av kommunmottagna i Linköpings kommun

Vid årsskiftet 2016-2017 fanns 424 personer (exkl. EKB) inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem i Linköping. Vid kommande årsskifte väntas färre personer, 290, vara inskrivna i Linköping. Åren därefter minskar antalet inskrivna personer ytterligare till runt 200 personer.

I tabellen nedan visas den antagna åldersfördelningen för scenariot för 2017-2021. Åldersfördelningen i scenariot motsvarar åldersfördelningen för inskrivna exklusive EKB i riket i februari 2017.

Tabell 1: Inskrivna (exkl. EKB) efter ålder vid årets slut

Ålder	2017	2018	2019	2020	2021	Åldersfördelning (%), 2017-2021
0	5	5	5	5	5	3 %
1-5	30	20	20	20	20	10 %
6-9	20	15	15	15	15	7 %
10-12	10	10	10	10	10	4 %
13-15	10	5	5	5	5	3 %
16-17	5	5	5	5	5	2 %
18-19	25	20	20	15	15	8 %
20-29	75	60	60	55	50	27 %
30-44	75	60	60	50	50	26 %
45-54	15	15	15	10	10	6 %
55-64	5	5	5	5	5	2 %
65-80	5	5	5	0	0	1 %
80+	0	0	0	0	0	0 %
Summa	290	220	220	200	190	100 %

Antalssiffrorna är avrundade till närmsta 5-tal.

I scenario 2017-2021 har antalet EKB beräknats separat. Följande modell har använts för att beräkna det totala antalet EKB 0-17 år vid slutet av respektive år:

- + Asylsökande EKB vid årets början
- + EKB med uppehållstillstånd vid årets början
- + Kommunmottagna under året
- + Anvisade asylsökande EKB under året
- EKB som vid årets slut är 18 år
- EKB som under året får avslag på asylansökan
- = Totalt antal EKB 0-17 år vid årets slut

Det totala antalet EKB i Linköping kan redovisas som två grupper: inskrivna EKB vid årets slut samt EKB med uppehållstillstånd vid årets slut. Den sistnämnda gruppen består av EKB som blivit kommunmottagna under året eller tidigare.

I tabellen nedan visas det totala antalet ensamkommande barn vid respektive års slut.

Tabell 2: Ensamkommande barn vid årets slut

	2017	2018	2019	2020	2021
Totalt antal EKB 0-17 år vid årets slut	265	175	130	115	105
varav med uppehållstillstånd	245	165	115	100	90
varav inskrivna	20	10	15	15	15

Antalssiffrorna är avrundade till närmsta 5-tal.

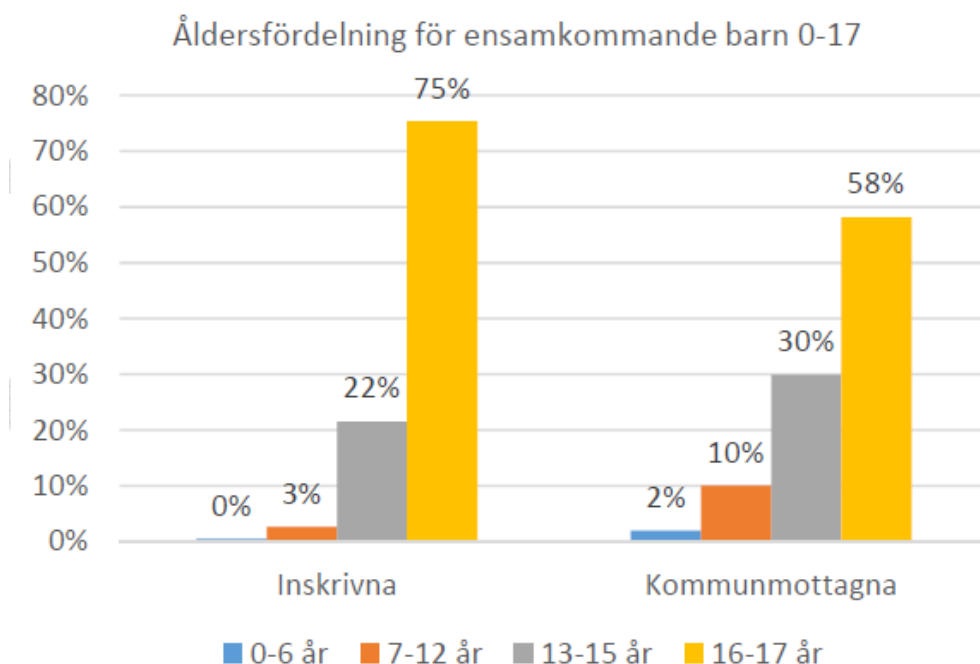
I början av 2016 och 2017 fanns 290 respektive 279 inskrivna EKB i Linköping. Den sista december år 2017 väntas endast 20 EKB vara inskrivna i mottagningssystemet. Desto fler EKB, 245, kommer att ha ett uppehållstillstånd. 37 respektive 63 ensamkommande barn och ungdomar blev kommunmottagna under 2015 och 2016. År 2017 väntas nära 200 EKB få uppehållstillstånd och bli kommunmottagna.

Den 1 april 2016 började en ny anvisningsmodell att gälla för asylsökande EKB. Varje kommun tilldelas enligt den nya modellen en viss andel av samtliga asylsökande EKB under året. Linköpings andel är 16,1 promille. I scenariot antas samma andel för EKB 2017-2021 vilket i antal motsvarar mellan 40 (år 2017) och 65 (år 2021) anvisade asylsökande EKB.

I scenario 2017-2021 antas runt 30 procent av de avgjorda ärendena för EKB få avslag år 2017-2018. Åren efter antas andelen som får avslag vara runt 40 procent.

Åldersfördelningen i diagrammet nedan visar de antagna åldersfördelningarna för inskrivna och kommunmottagna EKB i scenario 2017-2021. Dessa fördelningar motsvarar åldersfördelningen för samtliga inskrivna EKB i riket i februari 2017 samt kommunmottagna EKB i riket under 2016.

Figur 2: Åldersfördelning för ensamkommande barn 0-17

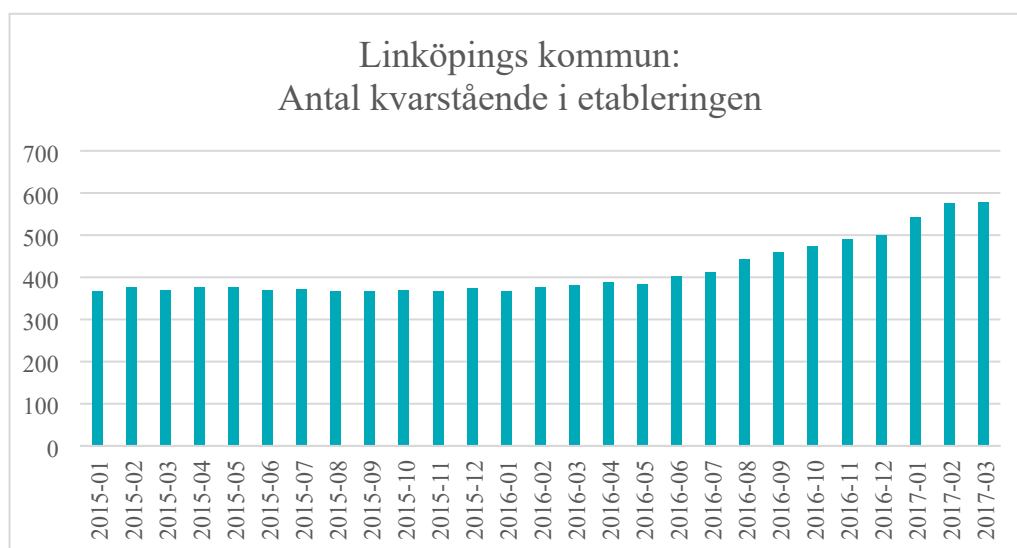

Socialkontorets och Migrationsverkets uppgifter om antal inskrivna och kommunmottagna EKB skiljer sig åt. Skillnaden beror till stor del på olika avgränsningar i ålder. I statistiken från Migrationsverket ingår EKB upp till 18 år. I uppgifterna från socialkontoret ingår samtliga EKB som har insatser från socialtjänsten, vilket förekommer upp till 21 års ålder.

3.3 Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen i Linköping, Håkan Ljungberg som är enhetschef för etableringsprogrammet har redovisat följande fakta och information.

Figur 3: Antal personer kvar i etableringen, Linköpings kommun

Tabell 3: Inflöde till etableringsuppdraget boende i Linköpings kommun

	2014	2015	2016	2017
Januari	15	20	20	51
Februari	16	28	28	56
Mars	19	22	34	
April	28	16	40	
Maj	21	15	26	
Juni	19	15	51	
Juli	21	26	60	
Augusti	24	15	54	
September	31	13	56	
Oktober	31	12	50	
November	31	16	59	
December	33	21	100	
TOTAL	289	219	578	

Tabell 4: Antal personer i etableringsuppdraget boende i Linköpings kommun

Period	Antal	Period	Antal
2017-02	561	2015-11	355
2017-01	530	2015-10	361
2016-12	489	2016-01	356
2016-11	478	2015-12	362
2016-10	465	2015-11	355
2016-09	452	2015-10	361
2016-08	436	2015-09	357
2016-07	407	2015-08	359
2016-06	396	2015-07	364
2016-05	377	2015-06	360
2016-04	383	2015-05	371
2016-03	375	2015-04	370
2016-02	366	2015-03	364
2016-01	356	2015-02	368
2015-12	362	2015-01	357

Resultat för Linköping 2016: Uppgifter inlämnade av Agneta Mathsson på Arbetsförmedlingen i Linköping.

Dagen efter att man har lämnat etableringen har 42 av 228 i arbete eller studier, dvs 18 procent.

90 dagar efter att ha lämnat etableringen 59 av 202 i arbete eller studier, dvs 29 procent.

Till frågan om hur man kan bedöma framtida nivåer på antal avslut från etableringen kan man inte enbart förlita sig på de siffror som anger ingångsmånaden in i etableringsprogrammet och utifrån det räkna när man kommer att sluta deltagandet i etableringsaktiviteterna. I vissa fall kommer man ha ett längre deltagande då man gör uppehåll för till exempel föräldraledighet. Viss in- och utflyttning sker givetvis också.

Enligt Håkan Ljungberg går de flesta avslutade inte till arbete. Enligt honom är det tyvärr även så att det är få som fortsätter i reguljära studier under eller efter etableringsinsatserna.

Hur lång tid det tar att bli självförsörjande är mycket varierande enligt Håkan Ljungberg och inget som man har en klar bild över i Linköping. Man har dock sett att det är allt fler som har en längre utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet än vad man såg för 2-3 år sedan. Det hänger givetvis ihop med från vilka länder individerna kommer från. Av de från Linköping som deltar i aktiviteter inom etableringsuppdraget så är andelen som har högst 9-årig grundskolan ca 50 %.

När etableringsplanen löper ut efter 24 månader erbjuds man deltagande i Arbetsförmedlingen garantiprogram. Jobbgarantin för ungdomar för de under 25 år och Jobb- och utvecklingsgarantin för de som är äldre. Där har de den lägsta ersättningsnivån, vilket innebär att det är få som klarar sin egen försörjning och behöver ekonomiskt bistånd om man inte redan tidigare varit i behov av det.

3.4 Avdelningen för flykting och integration

Följande statistikinformation har lämnats in från avdelningen för flykting och integration i april.

Tabell 6: Mottagning av kommunanvisade 2017

	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Totalt
Antal anvisade	2	82	77	43	32			236
Antal bosatta	2	76	57	42	32			209
Antal som tackat nej	0	6	20	1	0			27
Antal familjehushåll	0	16	10	10	5			41
Antal ensamhushåll	2	3	9	3	3			20
Antal barn	0	43	36	21	16			116
Kategori A, antal förhyrda lägenheter	6	2	6	9	6	6	5	40
Kategori B, antal förhyrda objekt	0	17	0	1	0			18
Kategori C, antal förhyrda objekt	0	0	1	0	0			1
Kategori C, total kapacitet			8					8
Kategori C, antal belagda platser			8					8
Kategori D, antal förhyrda objekt	0	0	0	0	0			0
Kategori D, total kapacitet								0
Kategori D, antal belagda platser								0
Länder	Syrien	Syrien Eritrea	Syrien Eritrea Irak Iran	Syrien Eritrea Uzbekistan Somalia Statslösa	Syrien Eritrea Statslösa			
Antal kvotflyktingar	1				6			

Tabellen ger mångsidig information om antalet anvisade, familjesammansättning, antal barn och vad det är för kategori av boende som man har erbjudits eller kan komma att erbjudas. Det finns även allmän information om vilka länder som de kommunanvisade har kommit ifrån under den redovisade perioden.

Vad gäller uppgifter om kvotflyktingar är uppgifterna preliminära.

Strategi för bosättning av kommunanvisade flyktingar:

På avdelningen för flykting och integration har man skrivit en strategi för bosättning av kommunanvisade nyanlända för 2017-2018. Strategin är godkänt av Kommunstyrelsen i december 2016.

Enligt strategin ska Linköpings kommun år 2017 ta emot 632 anvisade nyanlända för bosättning enl. bosättningslagen. År 2018 antas att Migrationsverket anvisar upp till 326 personer till kommunen. Vidare antagande är att hälften av alla de anvisade är ensamhushåll.

Det som man vet i dag är **att antalet nyanlända kommunanvisade flyktingar för bosättning som kommer att anvisas för 2017 är fastställd till 439 personer i stället för de 632 som finns med i strategiskrivelsen.**

Strategin anger en ambitionsnivå innebärande att kommunens lagstadgade åtagande år 2017-2018 uppfylls. Det ska ske genom fortsatt samarbete med bostadsmarknadens aktörer genom inskaffande av olika former av tidsbegränsade boendelösningar. Inriktningen under perioden 2017-2018 är att en lägre boendestandard accepteras. Vidare är inriktningen att samtliga familjehushåll, motsvarande cirka 50 % av totala antalet kommunanvisade nyanlända, bosätts under perioden i lägenheter med möjlighet att erhålla ett förstahandskontrakt.

I strategin beskrivs de olika typer av boenden som Linköpings kommun kommer att ta fram.

Kategori A är ordinarie bostadslägenheter med möjlighet att hushållen ska kunna erhålla ett eget förstahandskontrakt. Den här typen av boenden ska erbjudas företrädesvis barnfamiljer. Uppskattat behov för 2017-2018 är minst 150 lägenheter.

Kategori B är tidsbegränsade lägenheter med tillgång till egen toalett och kök. Det är genomgångsboenden utan möjlighet att erhålla förstahandskontrakt som företrädesvis erbjuds ensamhushåll. Uppskattat behov åren 2017-2018 är cirka 200-250 platser.

Kategori C är tidsbegränsade korridorsboenden eller kollektiva boenden med eget rum dock utan egen toalett och kök. Denna boendeform ska företrädesvis

erbjudas ensamhushåll. Uppskattat behov åren 2017-2018 är cirka 200-250 platser.

Kategori D är tidsbegränsade vandrahemsliknande boenden i sovsalar där lokalen inrymmer gemensamma ytor för exempelvis matlagning, studier och avkoppling. Vid behov kan den här typen av boendelösningar bemannas och företrädesvis användas för att bosätta ensamhushåll. Uppskatta behov för 2017 är cirka 200 platser varpå antalet successivt ska minska. Ambitionen är att avveckla kategori D boenden december 2018.

Vad gäller strategins boendelösningar har Fedja Serhatlic, bostadsstrateg, gjort förtydliganden avseende bostadsfrågorna till avdelningschefen på AFI 170310 via e-postsvar. ”Till årsskiftet 2017/2018 kommer avdelningen att hantera drygt 400 lägenheter. Cirka 30-40 % av dem kommer att utgöras av kategori A boenden dvs lägenheter med teoretisk möjlighet att ta över ett förstahandskontrakt. Lägenheterna kommer från olika fastighetsägare där kanske 50-60 % kommer från Stångåstaden som accepterar försörjningsstöd som inkomstkälla vid tecknande av förstahandskontrakt. Övriga hyresvärdar gör inte det. Övriga lägenheter kommer att utgöras av kategori B boenden utan teoretisk möjlighet att ta över ett förstahandskontrakt. Av dessa kommer cirka 90 % att vara små lägenheter med ensamhushåll och övriga 10 % familjehushåll.”

I övrigt planerar man mottagandet av kommunanvisade nyanlända flyktingar med hjälp av en mottagningsplan som man har kommit överens om med Migrationsverket. Enligt Peder Ellison fungerar dock inte mottagningsplanen då Migrationsverket anvisar som de önskar utan att ha en bra föregående dialog med kommunen.

De osäkerheter som finns framåt i tiden är att det finns inga prognoser från 2018 och framåt i tiden. Mycket oroligheter i världen med många människor på flykt. Osäkerhet finns även om antalet anknytningsfamiljer som kan komma till Sverige och Linköping.

Förutom kommunanvisade flyktingar så räknar kommunen med att ta emot 5-8 kvotflyktingar. Det antagandet är byggd på erfarenheten sedan 2016 och stadens storlek samt tillgång till Universitetssjukhuset med specialistvård.

3.5 Länsstyrelsen i Östergötland

Antalet nyanlända flyktingar som kommer att anvisas till Linköping av Migrationsverket under 2017 är fastställt till 439 personer.

I det prognosarbetet som skrivelsen handlar om har jag utgått ifrån skrivelsen ”Samverkan Östergötland. Regional analys med anledning av flyktingsituationen daterad 2016-04-11”. Under den intensiva hanteringen av flyktingsituationen under hösten 2015, kom parterna inom krisberedskapsarbetet Samverkan Östergötland överens om att bilda en

regional analysgrupp. Detta då det fanns ett behov av att se vad den plötsliga ökningen av asylsökande skulle få för konsekvenser på längre sikt och samtidigt skapa bättre planeringsförutsättningar.

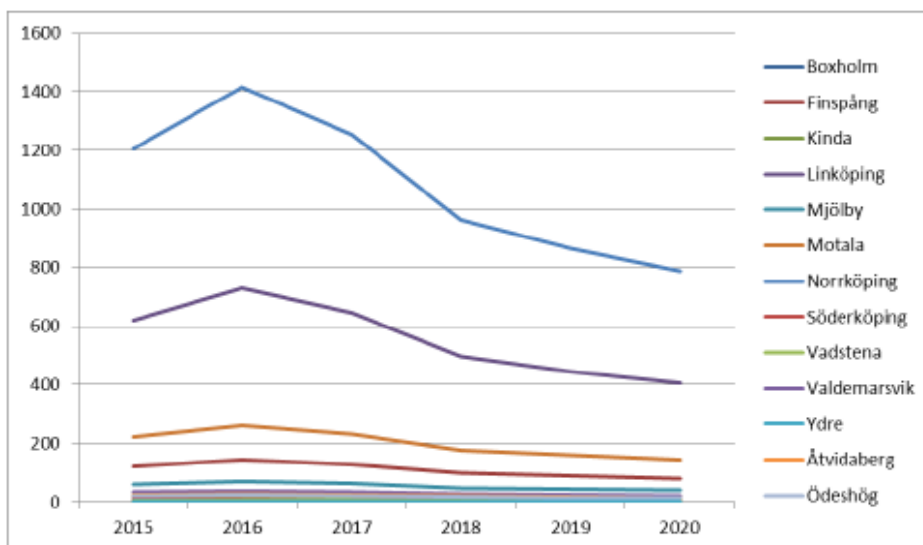
Av rapporten *Regional analys med anledning av flyktingsituationen* från Länsstyrelsen Östergötland (2016) framgår följande:

Arbetet med att skapa ett planeringsunderlag har resulterat i en sammanställning i form av ett Excelblad. Detta innehåller en uppskattning av antal asylsökande och antal kommunmottagna i respektive kommun, baserat på Migrationsverkets prognoser/scenarion och på antaganden som bygger på hur fördelningen ser ut idag. Dokumentet innehåller också generell information om t.ex. åldersfördelning och ursprungsland samt en anvisning för hur informationen i dokumentet kan tolkas och användas. Respektive aktör i länet kan använda underlaget för planering av sin verksamhet. Nedan följer att antal övergripande slutsatser som framgår av planeringsunderlaget.

Det finns en stor regional variation i antalet asylsökande och kommunmottagna i kommunerna. Antalet asylsökande i anläggningsboende är t.ex. starkt beroende av tillgången på tillgängliga lokaler.

Statistiken visar tydligt att Norrköpings kommun har en hög andel som väljer eget boende när de sökt asyl och även efter uppehållstillstånd. Denna trend, som är tydligare i absoluta tal än i andel av befolkningen, väntas fortsätta om inte förutsättningarna ändras genom politiska beslut de kommande åren (Länsstyrelsen Östergötland 2016).

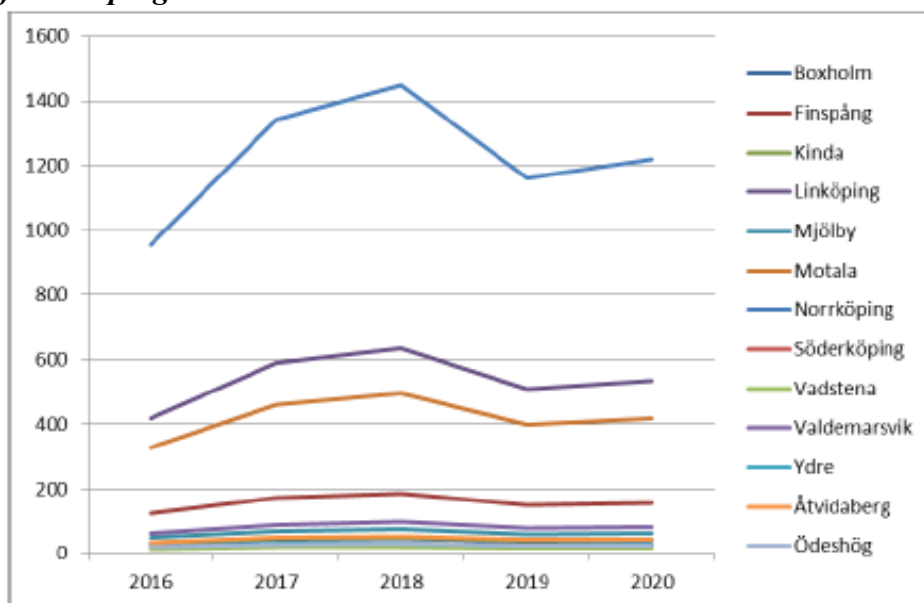
Figur 4: Diagrammet visar uppskattat antal egenbosatta under asyltiden i länets kommuner de kommande åren. Antalen bygger på antagandet att kommunernas andel av det nationella de kommande åren blir samma som för 2015 och på Migrationsverkets februariprognos/scenario 2016.

Effekten av det höga antal asylsökande som fanns under hösten 2015 syns tydligt i det väntade asylsökande som får uppehållstillstånd och blir

kommunmottagna under 2017-2018. Antalet kommunmottagna är emellertid starkt beroende av andelen som får uppehållstillstånd. Denna andel kan variera, t.ex. beroende på läget i hemlandet (Länsstyrelsen Östergötland 2016).

Figur 5: Diagrammet visar uppskattat antal egenbosatta efter uppehållstillstånd i länets kommuner de kommande åren. Antalen bygger på antagandet att kommunernas andel av det nationella de kommande åren blir samma som för 2015 och som för Migrationsverkets februariprognos/scenario 2016.

Av statistiken framgår att över 85 % av de ensamkommande barnen som sökte asyl under 2015 var pojkar mellan 13-17 år.

Tabell 7: Tabellen visar andelen pojkar respektive flickor i olika åldersintervall för de asylsökande ensamkommande barnen under 2015. Beräkningen bygger på nationell statistik från Migrationsverkets hemsida.

Ålder	Flickor	Pojkar	Totalt
0-6 år	0,44 %	0,44 %	0,88 %
7-12 år	1,19 %	5,17 %	6,36 %
13-15 år	2,99 %	40,09 %	43,08 %
16-17 år	3,43 %	46,24 %	49,67 %
Totalt	8,05 %	91,95 %	35 369

Genom att jämföra hur många som flyttat vidare till en viss kommun under etableringstiden under 2014 och 2015, med hur många som flyttar från kommunen, så kan ett flytt-netto beräknas.

Linköping, Motala och Norrköping har ett flytt-netto som är över 10, vilket innebär att i genomsnitt fler än 10 personer flyttat till kommunen under

etableringstiden. Detta motsvarar en andel på 7-9 % av totala antalet kommunmottagna i dessa kommuner under 2014-2015.

Det finns ingen tydlig anledning varför denna trend inte skulle fortsätta de kommande åren. Den övergripande trenden är att de nyanlända under etableringstiden flyttar från de mindre till de större städerna (Länsstyrelsen Östergötland 2016).

I arbetet med konsekvensanalyser har man utgått ifrån hur man som deltagande aktör i analysarbetet bedömer att man kan uppfylla sina respektive åtaganden gentemot asylsökande och nyanlända på 1-5 års sikt givet i dag genomförda och planerade åtgärder.

- Vilka problem finns i att uppfylla åtagandena och vilka åtgärder bedöms behövas för att komma till rätta med problemen och vilka effekter får åtgärderna?
- Vad blir konsekvenserna i samhället på lång sikt om man inte kommer tillrätta med problemen?

Samtliga aktörer pekade på en redan **befintlig bostadsbrist** som ett av de största problemen med att uppfylla åtagandet. Särskilt belystes bristen på billiga och varaktiga bostäder, ex. hyresrätter som är anpassade för resurssvaga målgrupper. Både Linköping och Norrköping pekade på riskerna med undanträngningseffekter samt ökad konkurrens om boende, särskilt om bostäder med en koppling till bistånd. Det riskerar att påverka redan resurssvaga grupper, exempelvis studenter. Konkurrenten om små och billiga lägenheter ökar.

Bristande planeringsförutsättningar återkommer i flera sammanhang som samtliga aktörer som ett problem för att uppfylla åtagandet. Det finns osäkerhet i prognoser och bristande kunskaper. I det senare fallet är det inte klarlagt i vilken utsträckning det beror på bristande förutsättningar i själva analysarbetet eller på andra faktorer. Bland annat nämns osäkerheter i prognoser gällande ensamkommande barn och anhöriginvandring (båda kategorierna blir ett direkt ansvar för kommunen till skillnad från asylsökande i övrigt). **Förändrade familjesammansättningar**, exempelvis vid anhöriginvandring, försvårar planeringen ytterligare.

Vad gäller konsekvenserna i samhället på lång sikt om man inte kommer tillrätta med problemen bedömer samtliga aktörer att den största risken är att **ökat utanförskap, ökad segregation och ökade sociala klyftor**. Som konkret exempel nämns att brist på permanenta boenden kombinerat med trångboddhet leder till en försvårad etablering. Konkurrenten om små lägenheter med låga boendekostnader förväntas öka, vilket ställer krav på transparens för hur de förmedlas mellan olika grupper.

Vad gäller socialtjänsten samt omhändertagande av ensamkommande barn så tar man upp problemen med **brist på kvalificerad personal**, tex. gode män och särskilt förordnad vårdnadshavare, tolkar och socialsekreterare. Bristen på personal och **långa utredningstider** riskerar leda till ytterligare undanträngningseffekter mot andra grupper i behov av stöd från socialtjänsten.

Aktörerna bedömer att **behovet av försörjningsstöd kommer att öka**. Man ser också behovet av att söka kompletterande försörjningsstöd under tiden med etableringsersättning särskilt för familjer.

Samtliga kommuner uppger att de ser problem med att ordna adekvata boenden för ensamkommande barn i form av HVB, stödboende och familjehem.

Vad gäller åtagandet inom skola och förskola för barn tar man upp bristen på lärare och svårigheter att rekrytera behöriga lärare. Särskilt svårt är det att rekrytera lärare med behörighet i svenska som andra språk. Det är även svårt att rekrytera lärare med behörighet i naturvetenskapliga ämnen, matematik och estetiska ämnen.

Inom området arbete, försörjning och utbildning för vuxna konstaterar man att etableringstiden för många är inte tillräcklig för att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Efter etableringsperioden har nyanlända, som inte har uppnått arbete eller studier och egen försörjning, rätt till jobb-och utbildningsgarantin och därmed aktivitetsstöd. Aktivitetsstödet är lägre än etableringsstödet och framförallt barnfamiljer kan vara i behov av kompletterande försörjningsstöd. Många familjer med barn riskerar att bli långsiktigt helt eller delvis beroende av försörjningsstöd.

Med ett ökat antal nyanlända beräknas även en ökning av försörjningsstödsärenden till följd av det glapp som blir mellan de olika ersättningsformerna. Vid utbetalning av försörjningsstöd, innan etableringsersättning hinner utbetalas, ersätts kommunen med en schablon från Migrationsverket. Om handläggningstiden för utbetalning av etableringsersättning ökar, riskerar de faktiska kostnaderna att bli högre än schablonersättningen.

Åtagandet för insatser i etableringen är fördelat mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna. Det lyfts fram att detta inte är helt oproblematiskt och att det kan vara svårt att kombinera insatserna på ett flexibelt sätt, som även blir effektivt för individen.

Migrationsverkets långa handläggningstider på mellan 9-15 månader riskerar att leda till passivitet och ytterst till utanförskap och ohälsa. Dessa effekter riskerar att förstärkas i de fall tillfälliga uppehållstillstånd blir regel i stället för permanenta uppehållstillstånd.

Som åtgärder nämns att etableringen behöver bli mer effektiv. Bättre koordinering av behovs mellan olika aktörer för att få ” rätt person på rätt

plats” avseende arbetskraftsbehoven. Utbildningar behöver valideras och kompletteras tidigare.

Inom området hälso-och sjukvård är det främst primärvården som berörs. De länsövergripande verksamheterna, ex. smittskyddsenheten och flyktingmedicinskt centrum, är hårt belastade. De verksamheter som signalerar att de redan i dag eller inom ett år har en ökad belastning är infektion och psykiatri för både barn och ungdomar samt vuxna inom slutenvården. Även folktandvården, barn-och kvinnosjukvård signalerar om en ökad belastning, vilket leder till omprioritering i verksamheterna. På vissa enheter har detta lett till längre väntetider och svårighet att hålla vårdgarantierna.

För samhället i stort uppstår det undanträngningseffekter och att verksamheterna har svårt att uppfylla sina åtaganden. Det här blir ett problem för såväl individen men också för samhället i stort i form av tex. ökad spridning av smittsamma sjukdomar och ökade kostnader för vården.

Inom området lokal service, fritidssysselsättning, delaktighet nämns biblioteken som viktiga. Linköpings stadsbibliotek har en avdelning som heter Ny i Sverige och flera bibliotek har mötesplatser och språkcaféer för nyanlända. Det är viktigt att unga människor kan fångas in i den organiserade fritiden för att integration och delaktighet ska fungera.

Inom området trygghet och säkerhet diskuterar man generellt risk – och skyddsfaktorer för eller emot kriminalitet. Man tar särskilt upp gruppen ensamkommande barn som sökte asyl under 2015. 85 % av dem som sökte asyl under den tiden var pojkar mellan 13-17 år.

Man tar även upp den ökade oron i skolmiljöer, på fritidsanläggningar (ex. badhus) och i det offentliga rummet.

3.6 Kommunledningskontorets OBS-rapport och information från avdelningen för arbetsmarknad och integration

Av OBS-rapporten *Nuläges-och trendrapport Linköpings utmaningar* som Kommunledningskontoret (2017a) har sammanställt framgår på s.12 att bedömningen på hur många asylsökande som kommer till Linköping de närmaste åren är osäkert.

De sakkunniga från avdelningen för arbetsmarknad och integration har bidragit med följande information och bedömningar.

I den nu gällande reviderade befolkningsprognosen från augusti 2016 gjordes ett antagande om att antalet kommunmottagna flyktingar som bosätter sig i Linköping successivt skulle öka från 323 personer 2015 till 1 215 personer 2017. Detta är något högre än det sammanställda fördelningstal som fastställts av Länsstyrelsen. Summeras de två komponenterna som ingår – 632 anvisade

kommunmottagna och ett planeringstal på 498 för självbosättande (EBO) - innebär det 1 130 kommunmottagna flyktingar i Linköping 2017. Ungefär 30 nya asylsökande ensamkommande barn väntas också till Linköping under 2017.

Linköpings befolkningstillväxt kommer således fortsatt att påverkas av politisk instabilitet i Europas närområde. Osäkerheten kring omfattningen är dock stor. Under 2018 och 2019 minskar talen uppskattningsvis till 550-750 kommunmottagna flyktingar. I närtid är det viktigt att följa utvecklingen av migrationsöverenskommelsen mellan Turkiet och EU. Avslutas denna under första halvåret 2017 kommer detta leda till ett ökat antal asylsökande i både Europa och Sverige, framför allt under årets sista sex månader (Kommunledningskontoret 2017a).

Vad gäller arbetsmarknadens utveckling i stort bedöms utvecklingen vara positiv med bra utveckling, ökad sysselsättning och sjunkande arbetslöshet.

En övergripande positiv bild till trots är utvecklingen på arbetsmarknaden tudelad. Arbetslösheten för grupper med starkare ställning på arbetsmarknaden väntas stadigt minska samtidigt som grupper med en svagare position bedöms få fortsatt svårt att hitta arbete.

Sedan mitten av 2000-talet har matchningen gradvis försämrats. En förhållandevis stor grupp arbetslösa saknar de formella kunskaper och färdigheter som efterfrågas samtidigt som tillgången på utbildad arbetskraft krymper. Detta riskerar att förstärkas då den genomsnittliga utbildningsnivån bland asylsökande sannolikt är lägre än i den befintliga arbetskraften. På en aggregerad nivå innebär asylmottagandet att den lågutbildade arbetskraften växer och att arbetskraftens genomsnittliga kunskapsnivå sjunker (Kommunledningskontoret 2017a).

Exakta prognoser över kommunens befolkningsutveckling kommer i närtid att vara svåra att göra. Folkmängden växer just nu snabbare än vad som har antagits i kommunens reviderade befolkningsprognos från augusti. Skälet är att antalet självbosatta flyktingar kommande år är svåra att uppskatta. Härtill förefaller det finns ett ökande antal personer som vistas i Sverige utan uppehållstillstånd. Dessa personer syns inte i den folkbokförda befolkningen. Hur många som vistas i Linköping är svårt att bedöma. Gruppen förmodas dessutom öka eftersom Migrationsverkets bedömer att många får avslag på sin asylansökan under 2017. Sammantaget innebär detta att planeringsunderlagen blir mer osäkra (Kommunledningskontoret 2017a).

Ökade investeringsvolymerna utmanar växande kommuner och förutsätter goda resultat för att klara kommande avskrivningar och räntekostnader. Samtidigt ökar demografiskt betingade behov mycket. Flyktingrelaterade kostnader ökar trycket på kommuner - inte minst inom skolan. Osäkerhet kring antal asylsökande ungdomar och ensamkommande barn är stort liksom kostnaden för varje individ. Bosättningslagen utmanar också kommuner med bostadsbrist. Ekonomiska konsekvenser är svåra att uppskatta - både direkta och mer långsiktiga (Kommunledningskontoret 2017a).

Sedan 1 mars 2016 och bosättningslagens ikraftträdande är alla kommuner skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning. Lagen innebär en utmaning för många kommuner. Flera vittnar om att det blir allt svårare att hitta boendelösningar vilket leder till olika typer av tillfälliga boendelösningar. Lagen i kombination med ett ökat tryck på bostadsmarknaden har föranlett en översyn av kommunens samarbetsformer internt. Kommunstyrelsen har beslutat att införa ”en väg in” för att hantera anskaffning av bostäder för bl.a. målgruppen kommunanvisade nyanlända.

Utmaningarna i det korta perspektivet handlar om osäkra prognoser från Migrationsverket, mycket begränsad möjlighet att styra månadsvisa flödet av anvisningar till kommunen samt hushållens sammansättning. Sammantaget gör detta det svårt att veta hur många bostäder som behövs.

Kortsiktigt har Linköping - genom samarbete med bostadsmarknadens aktörer kompletterat med olika former av tidsbegränsade och kostnadsineffektiva boendelösningar - förutsättningar att klara bosättningen av kommunanvisade nyanlända. En långsiktigt hållbar lösning ställer dock krav på att kommunen beaktar mottagandet och anvisningar av nyanlända i sin ordinarie planering för bostadsförsörjningen.

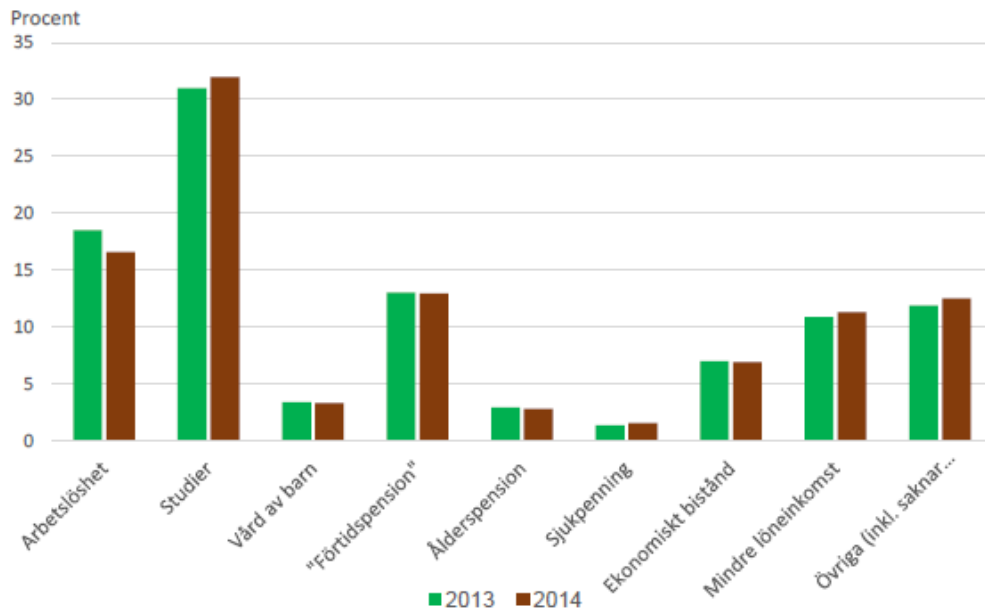
Snabb befolkningstillväxt och ny bosättningslag ökar trycket på bostadsmarknaden. Bostadsbristen försvårar för unga, nyanlända och hushåll med låga inkomster att komma in på bostadsmarknaden. Den riskerar också att leda till minskad rörlighet på bostadsmarknaden – vilket försvårar matchningen med påverkan på sysselsättning och tillväxt.

För närvarande byggs det rekordmycket. Nivåerna har inte varit högre sedan i början av 1990-talet. Det finns dock ett stort uppdämt behov av bostäder – mellan 2 000 och 4 000 lägenheter (Kommunledningskontoret 2017a).

Ökade klyftor hotar städernas utveckling. Linköping är tydligt uppdelad i socioekonomiskt starka och svaga geografiska stadsdelar. När vi tittar på inkomstutvecklingen ökar inkomstskillnaderna.

Tittar vi närmare på inkomststatistiken – här framgår den huvudsakliga inkomstkällan för alla folkbokförda personer i Linköping för personer i åldern 20-64 år - framkommer att av drygt 91 000 personer förvärvsarbetar inte 24 000, dvs 26 procent (2014). Summeras antalet personer i studier och mindre löneinkomst samt personer med arbetslöshetsersättning uppgår de till 14 400 personer vilket innebär att 9 600 personer varken uppbär arbetslöshetsersättning, lön eller studiemedel. Här är den mest förekommande inkomstkällan sjuk- eller aktivitetsersättning följt av ekonomiskt bistånd. Senast tillgängliga statistik visar att andelen arbetslösa minskar något medan en svag ökning kan ses för studier, mindre löneinkomst samt övrigt – inklusive saknar inkomst (Kommunledningskontoret 2017a).

Figur 6: Huvudsaklig inkomstkälla för ej förvärvsarbetare i åldern 20-64 år, 2013-2014

Mönstret för inrikes- och utrikes födda skiljer sig. Bland de som är födda i Sverige och är i åldern 20-64 år befinner sig 21 procent i gruppen ej förvärvsarbetare mot 47 procent för gruppen födda i ett annat land. Orsakerna ser också olika ut. För födda i Sverige är det tydligt att merparten studerar, uppbär mindre löneinkomst alternativt är förtidspensionerade medan utrikesfödda i större utsträckning är arbetslösa, uppbär ekonomiskt bistånd alternativt övrigt – inklusive utan inkomst.

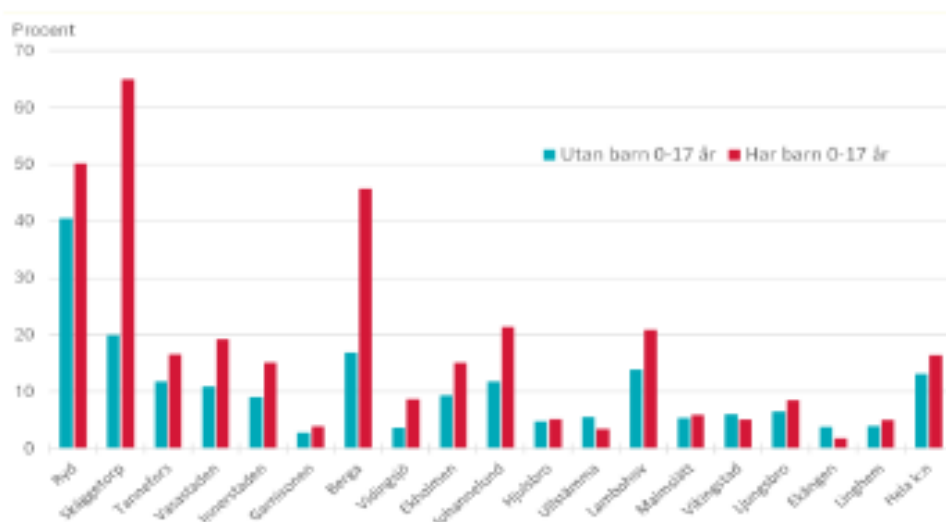
Vistelsetid i landet påverkar huvudsaklig inkomstkälla. För de som varit bosatta en kort tid dominerar övrigt - inklusive utan inkomst. Vid medellång vistelsetid är studier och ekonomiskt bistånd mest förekommande medan förtidspension dominerar för de som varit bosatta i Sverige länge. Av de personer som varit kort tid i Sverige förvärvsarbetar inte 67 procent, andelen sjunker till 53 procent för de som varit medellång tid i landet och till 30 procent för de som varit i Sverige 15 år eller mer. Med ett ökat flyktingmottagande kan gruppen – åtminstone i det korta perspektivet – väntas öka (Kommunledningskontoret 2017a).

Tittar vi på långvarigt ekonomiskt bistånd kan vi också konstatera att Linköping i jämförelser med riket tillhör den sämsta kvartilen - nedersta 25 procenten - när det gäller andel hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd, dvs. hushåll som erhållit bistånd i 10-12 månader under året. Det innebär inte att Linköping tillhör den grupp som har högst andel kommuninvånare med ekonomiskt bistånd men att de som erhåller ekonomiskt bistånd i Linköping gör det under en förhållandevis längre tid än genomsnittet i riket.

Bilden kan fördjupas ytterligare genom att titta på ”risk för fattigdom”. Detta görs genom att mäta andel hushåll med lägre disponibel inkomst per

konsumtionsenhet än 60 procent av medianen. I Linköping granskades detta 2014 utifrån hushåll efter förekomst av barn eller inte. Granskningen visar på stora skillnader mellan framförallt bostadsområden men också mellan hushåll utan barn och hushåll med barn. I Skäggetorp var 64 procent av hushållen med barn att betrakta som hushåll med risk för fattigdom. I Ekängen var motsvarande andel endast någon procentenhet (Kommunledningskontoret 2017a).

Figur 7: Andel hushåll med lägre disponibel inkomst per konsumtionsenhet än 60 procent av medianen efter förekomst av barn eller inte, 2014

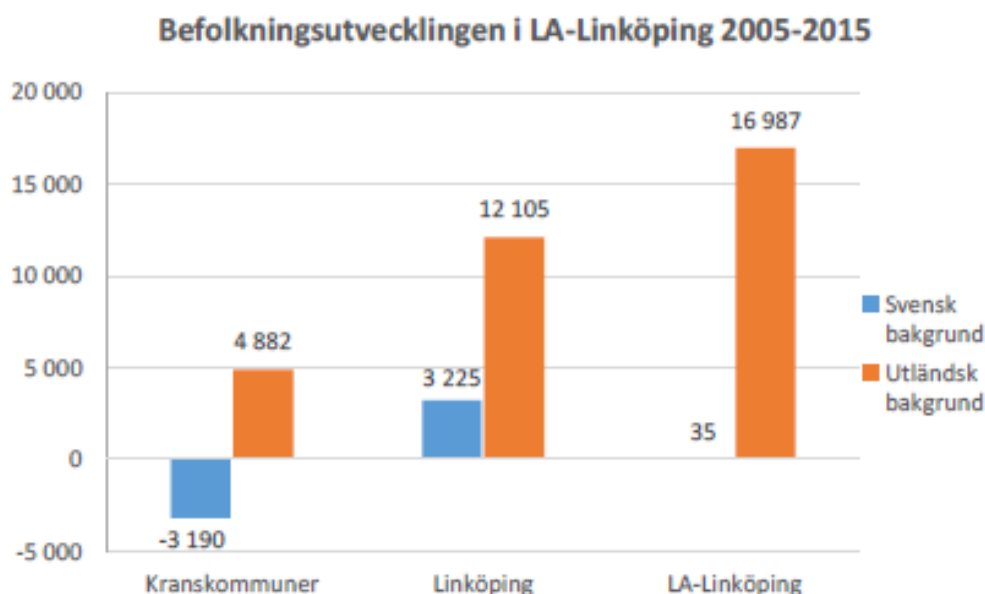
Kommissionen för jämlik hälsa beskriver i ett av sina underlag en utveckling där allt fler hushåll lever under så knappa omständigheter att de är hänvisade till ekonomiskt bistånd för sin försörjning och att detta stöd successivt förlorat i värde i förhållande till hur den allmänna standardnivån utvecklats i Sverige. Detta är i många avseenden en välfärdspolitiskt önskad utveckling och ett uttryck för en ökad social och ekonomisk marginalisering. Bristande ekonomiska resurser påverkar möjligheterna att förvärva sådant som är tillgängligt för andra samtidigt som man hänvisas till en lägre standard avseende boende, mat och andra nödvändigheter. Samtidigt finns det en betydande mängd studier som visar på samband mellan inkomster och hälsa och att hälsoproblemen är särskilt accentuerade i grupper som befinner sig i eller på gränsen till fattigdom.

I Linköping ökar ohälsotalet - både för män och för kvinnor. Stora skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper kvarstår också. Ny forskning visar att förmågan att känna framtidshopp och ha tilltro till sig själv påverkar hälsan i mycket stor utsträckning. Östgöta-kommissionen adresserar detta och har som övergripande rekommendation ”att bidra till ett samhälle som ger människor tilltro till egen förmåga, tillit till andra, hopp och framtidstro” (Kommunledningskontoret 2017a).

Befolkningsutveckling i de lokala arbetsmarknadsområdena Linköping och Norrköping

I Östergötland är det främst befolkningen med utländsk bakgrund¹ som har vuxit under det senaste decenniet. Summeras de lokala arbetsmarknaderna (LA)² i Linköping och Norrköping ökade antalet personer med utländsk bakgrund med 29 654 personer mellan 2005 och 2015, samtidigt minskade antalet personer med svensk bakgrund med 88 personer (Kommunledningskontoret 2017b).

Figur 8: Befolkningsutvecklingen i lokala arbetsmarknaden Linköping

Under det senaste decenniet har folkmängden ökat med 15 330 i Linköpings kommun och med 17 022 personer i LA-Linköping. I Linköping har de med utländsk bakgrund stått för 79 procent av ökningen och i hela den lokala arbetsmarknaden för 99,8 procent av ökningen. En förklaring till den kraftiga skillnaden är att åldersstrukturen ser olika ut för de båda grupperna. Det innebär att det i förhållande till befolkningens storlek föds förhållandevis mycket barn med utländsk bakgrund, samtidigt som det ännu är få med utländsk bakgrund som avlider. Dessutom bidrar inflyttningen från andra

¹ Utländsk bakgrund, i begreppet inkluderas dels utrikes födda, och dels personer födda i Sverige med båda sina föräldrar födda utomlands.

² LA-Linköping: Linköping, Motala, Mjölby, Åtvidaberg, Kinda, Vadstena, Boxholm och Ödeshög.

LA-Norrköping: Norrköping, Finspång, Söderköping och Valdemarsvik. Den resterande kommunen i Östergötland, Ydre, ingår för tillfället via sin koppling till Tranås i LA-Jönköping.

länder till ett tydligt positivt netto för gruppen med utländsk bakgrund (Kommunledningskontoret 2017b).

Vad gäller befolkningsutvecklingen i det lokala arbetsmarknadsområdet Linköping under 2005-2015 har folkmängden ökat med 15330 i Linköpings kommun och med 17022 personer i det lokala arbetsmarknadsområdet. I Linköping har de med utländsk bakgrund stått för 79 procent av ökningen och i hela det lokala arbetsmarknadsområdet för 99.8 procent av ökningen.

3.7 Individ-och familjeomsorgen enheter för EKB

Vad gäller antalet ensamkommande flyktingbarn har man under perioden 2015-09-01 och tom. 2017-02-28 tagit emot 364 personer enligt individ-och familjeomsorgens enheter för EKB. 253 av dessa personer är fortfarande aktuella i slutet på februari 2017. Av dem som har avslutats har 9 ärenden överlämnats till AFI.

Vad gäller åldersindelningen finns det stora kullar som är födda 1998 (40 personer), födda 1999 (159 personer), födda 2000 (97 personer) och födda 2001 (32 personer). De som är födda 2002-2016 är antalet sammanlagt 34 personer.

För AFI:s del innebär det här att några enstaka ungdomar som har uppehållstillstånd och som kommer att fylla 20 år kommer därmed att lämnas över till AFI i år. Under 2018 är det 7 av dem som har fått uppehållstillstånd och som fyller 20 år som kommer att överlämnas till AFI.

Den stora inströmningen från EKB till AFI kommer att ske 2019 och 2020.

Individ-och familjeomsorgens EKB – enhet som har hand om ungdomar i den sk. utslussen beviljar även i vissa fall ekonomiskt bistånd för dessa ungdomar. I dagsläget är det 22 ungdomar som får ekonomiskt bistånd. Det antalet kommer att öka framöver och frågan är var man ska handlägga det ekonomiska biståndet på det mest effektiva och ändamålsenliga sättet. Diskussion om detta behöver påbörjas.

Vad gäller regelverket om EKB-ungdomar så finns det många frågor som är oklara och under förändring. Till exempel kommer regeringen att förändra ersättningsregler för mottagande av ensamkommande barn och unga från och med 1 juli 2017.

4 AKTUELLT LÄGE FEBRUARI 2017 PÅ AVDELNINGEN FÖR FÖRSÖRJNINGSSINSATSER (AFI)

Antalet flyktinghushåll som var aktuella på avdelningen för försörjningsinsatser var i februari 310 stycken. Snittkostnaden för dessa hushåll per månad för perioden januari-februari var 7946 kr/månad. Utbetalt bistånd för perioden januari – februari 2017 var 4728 tkr.

Under februari har man fått definitivt besked från Migrationsverket om att Linköping ska under 2017 ta emot 439 kommunanvisade flyktingar. Det är 47 personer fler än 2016.(392)

Enligt Statistik och Utredningars arbetsmaterial för prognosen 2017 förväntas 930 personer(exklusive EKB) bli kommunmottagna i Linköping. Av dessa beräknas närmare 500 personer vara självbosatta.

Det finns stora osäkerheter kring vad det är för typ av hushåll som kommer. I vilken omfattning är det familjer med flera barn eller ensamstående, vilka åldrar, vilka nationaliteter och med vilken utbildningsbakgrund etc.

Från årsskiftet 2017 och tom. februari har man tagit emot cirka 120 kommunanvisade personer på mottagningen på avdelningen för försörjningsinsatser på socialkontoret. Förutom dessa har man tagit emot fyra nya hushåll för nyanlända anhöriga, fyra nya hushåll för anhöriga till ensamkommande flyktingbarn, åtta nya hushåll som har avslutats från Arbetsförmedlingens etableringsprogram, ett hushåll som har avslutats från etableringen på grund av mindre än 25 procentig arbetsförmåga samt 40 hushåll som har bosatt sig i kommunen på egen hand (ebo).

Under januari-februari har vi fått in ett 60-tal flyktinghushåll, vilkas boendekostnad är så hög att man inte klarar av att betala den med sin etableringsersättning, vilket har varit tanken att etableringsersättningen skulle räckta till med. Vi har även fått markant fler ansökningar om ekonomiskt bistånd för omfattande tandvård.

I övrigt finns tydliga tendenser till att flyktingarna ansöker även om kostnader för glasögon och annat i större utsträckning än tidigare. Kostnader för läkarvård och medicin tillhör även kostnadsposter som ökar.

För att få bild av vilka flyktinggrupper som utgör målgruppen på avdelningen för försörjningsinsatser ges följande redovisning:

- Nyanlända flyktingar som har behov av kompletterande ekonomiskt bistånd i avvaktan etableringsersättning och under tiden i etableringsprogrammet med etableringsersättning samt under tiden med

uppehåll från etableringsprogrammet på grund av föräldraledighet eller sjukdom.

- Efter avslut från etableringsprogrammet på Arbetsförmedlingen på grund av att man inte är självförsörjande.
- Nyanlända flyktingar som inte har kvalificerat sig för etableringsprogrammet på Arbetsförmedlingen på grund av att man har bedömts ha mindre än 25 procentig arbetsförmåga.
- Anhöriga till flyktingar som befinner sig redan i Linköping, till exempel föräldrar och syskon till EKB-barn och ungdomar
- Ensamkommande ungdomar (EKB) som slussats ut från individ-och familjeomsorgens EKB-enhet och som inte är självförsörjande.
- Kvotflyktingar som anvisas via UNHCR till kommunen. Speciellt och omfattande åtagande som kräver oftast planering och koordinering av flera insatser och aktörer och förutsätter ett väl planerat mottagande.
- I vissa akuta nödsituationer uppkommer frågor om att hjälpa och stötta asylsökande och tom. i vissa få undantagsfall flyktingar som befinner sig i Linköping illegalt.

Konsekvensanalys av vad flyktinginströmningen har för påverkan för avdelningens arbete

Följande konsekvensanalys görs utifrån de redan kända fakta, egna erfarenheter och iakttagelser som har gjorts i praktiken och annan kunskap och fakta som har samlats in och har tagits upp i denna skrivelse.

De områden som bedöms ha påverkats/ kommer att påverkas av flyktingsinströmningen vad gäller avdelningens uppdrag är:

- ekonomin
- behov av nya insatser för rehabilitering för att rustas för arbetsmarknadens behov
- Behov av effektiva och koordinerade insatser och samarbete mellan olika aktörer
- Behovet av personella resurser till AFI
- Konsekvenser för samhället i stort

A. Ekonomi

Följande faktorer som vi känner till i dag kommer att påverka kostnadsutvecklingen för det ekonomiska biståndet:

- Det tvååriga etableringsprogrammet kommer inte att vara tillräcklig tidsmässigt för de flesta för att kunna bli självförsörjande och de flesta som avslutar sitt etableringsprogram kommer att behöva söka ekonomiskt bistånd. Enligt de uppgifter som finns i dag ang. lyckandegraden i Linköping är att 18 % av de som ingår i etableringsprogrammet blir självförsörjande under det tvååriga programmet. 90 dagar efter avslutat etableringsprogram har siffran ökat till 29 % enligt uppgifter från Arbetsförmedlingen gällande 2016.
- Stora grupper av de egenbosatta och kommunanvisade flyktingarna behöver söka kompletterande ekonomiskt bistånd i avvaktan att etableringsersättning kommer igång, under tiden i etableringsprogrammet och efter etableringsperiodens slut
- En del av flyktingarna kommer inte att kvalificera sig för etableringsprogrammet och därmed kommer även inte att erhålla etableringsersättning på grund av att deras arbetsförmåga bedöms vara mindre än 25 %
- Bostadsmarknaden och tillgången till boende med rimliga kostnader. Redan i dag ser vi att de som har fått tag på lägenhet har höga hyror som gör att man inte kan försörja sig med sin etableringsersättning eller med annan inkomst.
- De statsbidrag och schablonersättningar samt återsökning av ekonomiskt bistånd från Migrationsverket kommer inte att täcka alla de kostnader som kommunen har för målgruppen
- Målgruppen riskerar att bli långtidsberoende med ekonomiskt bistånd som sin huvudkälla för försörjning
- Ju längre man är beroende av ekonomiskt bistånd desto större blir behoven av att få söka ekonomiskt bistånd för tandvård, glasögon, hemutrustning, sjukvård, medicin etc. Det gör att snittkostnaden per hushåll ökar per månad.

I den gruppen som riskerar att bli långtidsberoende kommer många att ha behov av samordnade och parallella insatser av olika aktörer för att kunna rustas för att närma sig arbetsmarknaden och anställning. I många fall bedöms behovet av insatser vara stora och ju längre ner på insatstrappan man påbörjar

sin ”resa” mot arbetsmarknaden desto längre tid tar de behövliga insatserna att genomföra.

I de fallen som arbetsmarknaden inte är målet på grund av psykisk och/eller fysisk ohälsa riskerar flerparten av dem som tillhör målgruppen att inte få sjukersättning/aktivitetsersättning på grund av att skadan/sjukdomen bedöms ha skett i hemlandet innan flykten och då blir man 0-klassad, med andra ord innebär det att man är utan ekonomisk ersättning. Den här målgruppen riskerar att behöva söka ekonomiskt bistånd för sin försörjning ända tills de kan ansöka om äldreförsörjningsstöd vid 65 års ålder från Pensionsmyndigheten.

B. Behov av nya insatser för rehabilitering för att rustas för arbetsmarknadens behov

Inom flyktinggruppen finns människor med varierande utbildningsbakgrund och erfarenhet av arbetsmarknaden.

Vår erfarenhet är den att många har behov av att få mer individualiserad svenskundervisning än vad som sker i dag. Det finns behov av att få språkpraktik. Det finns en grupp analfabeter och lågutbildade som behöver helt annan pedagogik för att kunna lära sig det svenska språket.

Många har svårt att navigera i det svenska sjukvårdssystemet och har olika sätt att förhålla sig till sjukdom, medicin och det egna ansvaret för hälsan. Det gör att man behöver arbeta mycket med attityd-och förhållningssättsfrågor samt hjälpa och stötta personer att till exempel söka vård för mer än för akuta behov för att få hjälp på lång sikt.

Behov av att pröva sin arbetsförmåga på olika nivåer ställer stora krav på praktikplatser och arbetsgivare i stort.

Om dessa behov av insatser för rehabilitering inte kan tillgodoses kommer stora grupper av människor inte kunna matchas in på arbetsmarknaden och kommer därmed att behöva bli försörjda av samhället.

C. Behov av effektiva och koordinerade insatser och samarbete mellan olika aktörer

Förutom behovet av nya insatser för arbetslivsinriktad och medicinsk rehabilitering behöver dessa insatser dessutom vara tillgängliga vid rätt tidpunkt för rätt person och vara effektiva och koordinerade. Det finns behov av att stärka samverkan mellan olika viktiga aktörer för att planeringen och koordinering av dessa kan resultera i långsiktiga samhällsekonomiska vinster.

D. Behovet av personella resurser till AFI

För att kunna arbeta effektivt och ändamålsenligt med målgruppen nyanlända flyktingar har man beslutat att bilda en ny arbetsgrupp på mottagningsfunktionen på avdelningen för försörjningsinsatser från och med september 2017. Anledning är det höga inflödet av flyktingärenden och den komplexitet och speciella krav som arbetet med flyktingar ställer på personalens kompetens och organisationens förmåga att ta emot nya ärenden både volym-och arbetsmässigt.

Arbetsgruppen kommer att påbörja sitt arbete i höst genom att alla nya flyktingärenden som kommer in via mottagningsfunktionen dirigeras till integrationsgruppen. Planen är att utreda de nya ärendena och behålla dem som är i behov av ekonomiskt bistånd och insatser för att kunna bli självförsörjande under maximalt de 3,5 åren som kommunen kan få ersättning för vissa kostnader för flyktingar via Migrationsverket.

Arbetsgruppen kommer initialt under hösten att bestå av fyra socialsekreterare och en handläggare samt en gruppchef. I och med att inflödet av nya ärenden bedöms som högt kommer behovet av att öka personalresursen finnas i takt med att ärenden fylls på i integrationsgruppen.

Arbetsgruppen behöver tid och resurser för att specialisera sig i handläggningen och utredningsarbetet med målgruppen samt att etablera nya kontakter med samarbetspartners och utveckla det redan befintliga samarbetet med till exempel Arbetsförmedlingen och Leanlinks mottagningsorganisation för bosättning av de nyanlända kommunmottagna flyktingarna.

Det finns en hög ambition och målsättning att tillsammans med andra aktörer kunna bidra till att minska tiden i bidragsberoende för målgruppen.

Särskilda utmaningar ser man bland annat i arbetet med de personer som inte har kvalificerat sig för deltagande i Arbetsförmedlingens etableringsprogram på grund av arbetsförmågan har bedömts vara mindre än 25 %. I övrigt finns det utvecklingsarbete att göra med SFI-undervisningen för att möta de individuella förutsättningar som var och en har för att lära sig det svenska språket med sådan kvalitet att man kan kvalificera sig för fortsatta insatser på Arbetsförmedlingen.

En stor utmaning är att arbeta med de vuxna flyktingar eller ensamkommande flyktingbarn som får hit sina anhöriga; föräldrar, syskon, barn, make/maka. Utmaningen handlar om frågan om hur man ska kunna ordna ett relevant boende. Dessa grupper hamnar i ett glapp där det inte finns fungerande strukturer som hjälper socialkontorets personal att hjälpa och stötta dessa familjer på ett bra sätt.

Arbetet med nyanlända flyktingar ställer stora krav på organisationens förmåga att bemöta dem i vardagen då man som nyanländ inte kan språket, känner inte till samhället och dess olika organisationer, hur man har kontakter med olika myndigheter och var kan man söka hjälp för olika vardagliga frågor.

På avdelningen kommer man att öka bokningen av fasta tolkar på plats för att kunna arbeta mer effektivt med utredningsarbete under besök. Ett annat behov som har uppmärksammats är att den ordinarie receptionspersonalen inte kommer att klara av att hjälpa de nyanlända sökande med alla de frågor som man behöver hjälp med. Frågan ska undersökas om man kan anställa 1-2 personer med kultur-och språkkompetens i arabisk och somalisk kultur för att bemöta de nyanlända i väntrummet och hjälpa till med att till exempel fylla i ansökan om ekonomiskt bistånd, svara på allmänna frågor om handläggning på socialkontoret, kunna hänvisa till andra instanser som kan hjälpa till med de frågor som uppstår i vardagen.

Behov av att ha tillgång till juridisk kompetens har blivit tydligt i och med att det sker många ändringar i lagtexter och i olika regelverk som rör flyktingar och ensamkommande flyktingbarn. Det är nya frågor som uppstår och behöver hanteras med komplexa sammanhang där gällande lagar och regelverk inte alltid ger tillräcklig vägledning i vad som ska gälla.

E. Konsekvenser för samhället i stort

När den markanta ökningen av flyktinginströmningen skedde under hösten 2015 blev det tydligt för avdelningen för försörjningsinsatser att avdelningens arbete skulle komma att påverkas mycket på sikt.

Under våren 2016 startade vi arbetet med att försöka bevaka flyktingfrågorna än mer och börja reflektera över vilka konsekvenser inströmningen skulle ha på avdelningens arbete.

Det man redan har sett i praktiken är de konsekvenserna som alla de refererade rapporterna/skrifterna som används som underlag till prognosen, har tagit upp.

- Trångboddhet: Flera familjer bor ihop med sina nära släktingar/vänner. Många av de kommunvisade ensamstående männen får dela bostad med flera andra personer som man inte har någon relation till sedan tidigare.
- Bostadsbrist: Det är svårt att hitta lägenheter över huvud taget, både förstahandslägenheter, andrahandslägenheter och inneboenderum.
- Höga hyror: I dagsläget har vi drygt 60 hushåll av de kommunanvisade flyktingarna som behöver söka ekonomiskt bistånd bara på grund av hyreskostnaden. Vi har stort antal hushåll som har högre hyror än de rekommenderade hyresnivåerna som avdelningen ska tillämpa vid beviljandet av hyreskostnad. Kartläggning och fördjupningsarbete pågår i frågan.

- Ohälsa: Flertalet av flyktingarna har stora behov av vårdinsatser både för fysisk och psykisk hälsa och för tandvård. Flertalet har svårt med dessa kontakter av flera skäl; exempelvis på grund av språkförbistring, förhållningssätt till läkare och stor tilltro till medicin, att man söker enbart akut vård.
- Risk för segregering och utanförskap: Stort behov av information, stöd och vägledning för att kunna lära sig hur samhället fungerar. Mycket frustration som upplevs i klientkontakter som handlar om olika slags kulturkrockar som handlar om värderingar, normer och attityder samt förväntningar.
- Nya familjekonstellationer; Det finns familjer där mannen har flera fruar och barn i sin familjekonstellation. Dessa familjekonstellationer är svåra att hantera i myndighetsutövningen då regelverket är uppbyggt på ”normalfamiljen”. Vi har kontakt med en del familjer där mamman är minderårig med egna barn.

Det vi inte sett i praktiken än men som vi befärar kommer att bli verklighet är

- brist på barnomsorgsplatser
- att ”normal verksamhet” på olika sätt kommer att påverkas genom undanträngningseffekter; att man måste göra hårdare prioriteringar när trycket på mottagning av nyanlända flyktingar kommer att öka på socialkontoret
- att många flyktingar kommer att välja stanna kvar illegalt i landet vid avslagsbeslut på ansökningar om uppehållstillstånd . Vi kommer att hamna i situationer där man vill ansöka om akut hjälp av socialkontoret för medicin, läkarvård eller dylikt.
- att ärenden med våld i nära relationer och separationer kommer att öka efter att man har bott i Sverige under en längre tid
- att vissa flyktingar, som har fått tillfälliga uppehållstillstånd, kan det bli svårt för att motivera sig för insatser för etablering i samhället när man har fått tillfälliga tidsbegränsade uppehållstillstånd. Motivationen av att arbeta för sin egen etablering i samhället kommer säkerligen vara svårt. Det blir även svårare att ta emot sina anhöriga i Sverige.

5 ETT FÖRVÄNTAT SCENARIO FÖR RESTERANDE ÅRET 2017

Vad gäller kostnadsutvecklingen för ekonomiskt bistånd för 2017 görs bedömningen i oktober 2016 att kostnadsutvecklingen för kostnader för flyktingar kommer att hamna på drygt 42 miljoner kronor (se bilaga 2, tjänsteskrivelsen Socialnämndens kostnader för flyktingmottagande 2017).

I den ovannämnda tjänsteskrivelsen tog man upp att boendehyror kan tillkomma då det inte var medräknade i bedömningen. I dagsläget är det klart att boendehyror behöver räknas med och att de i många fall dessutom är högre än den hyresnivå som har tillämpats tidigare. Grov uppskattning är att det här innebär en kostnadsökning på 5-8 miljoner kronor till.

I dagsläget beviljas kompletterande ekonomiskt bistånd till nyanlända flyktingar under 3-5 månaders tid, vilket innebär att den schablonersättningen som kommunen får från Migrationsverket inte är tillräcklig. Hittills har dock Kommunstyrelsen ersatt socialkontoret för hela kostnaden. SKL har påtalat behovet av att förändra schablonen i sin agenda för integration(mars 2017).

Vad gäller personella resurser för handläggning av ansökningar om ekonomiskt bistånd och utredning av försörjningshinder är bedömningen i nuläget att de resurser som finns räcker för att hantera de då aktuella ärendena under 2017.

Bedömningen som görs är att fyra socialsekreterare och en handläggare kommer att kunna hantera de cirka 200-300 nya ärenden som beräknas att söka ekonomiskt bistånd och hjälp och stöd för att hitta sin väg till egen försörjning.

Den resurs som önskas att kunna inrättas som servicehandläggare planeras att kunna ordnas genom KS-satsningen Jobbslussen.

Från september och till årsskiftet är planeringen även att den nya integrationsgruppen ska kunna etablera nytt samarbete med etableringsgruppen på Jobb-och Kunskapstorget för att kunna anvisa till insatser som ska kunna förkorta tiden i bidragsberoende.

Några observandum:

Handläggningstiden på Migrationsverket förväntas att minska kraftigt under 2017. Till slutet på 2017 beräknas man få vänta i 3-4 månader på beslut om uppehållstillstånd. Det här innebär att man kommer snabbare att kunna slussas vidare till kommunerna och Arbetsförmedlingens etableringsprogram. För avdelningens del innebär det främst att kategorin nyanlända flyktingar som behöver kompletterande ekonomiskt bistånd i avvaktan och under tiden i etableringsprogrammet kommer att söka det på den nya integrationsgruppen på avdelningen.

6 ETT FÖRVÄNTAT SCENARIO FÖR 2018

Det förväntade utgångsläget för 2018 består av antalet kommunvisade flyktingar som har kommit under våren 2016 och tom. mars 2017. I dagsläget är det cirka 600 personer emot som Linköpings kommun har tagit enligt

bosättningslagen som trädde i kraft 1 mars 2016. Till slutet på 2017 har antalet kommunanvisade flyktingar som har tagits emot ökat till drygt 830 personer enligt de fastställda länstalen.

Statistik och utredningars arbetsmaterial vad gäller år 2018 så beräknar man att 720 personer (exklusive EKB) blir kommunmottagna varav drygt 300 beräknas vara självbosatta och nästan 400 anvisade av Migrationsverket enligt bosättningslagen.

Ekonomiska konsekvenser på grund av ansvarsfrågan i boende gällande de kommunmottagna flyktingar som kom under 2016:

I och med att 600 personer har fått boendet ordnad under maximalt 2 år kommer boendefrågan vara en stor fråga med start inför sommaren 2018. Som det framgår av redovisningen om kommunens plan för bosättning kommer de flesta ensamstående som har beviljats kategori B, C och D boenden inte ha möjlighet att bo kvar i dessa boenden efter 2-årsgränsen.

De familjer eller andra som har fått kategori A boenden har en teoretisk möjlighet att ta över förstahandskontraktet efter 2 års boende men det sker under förutsättningen att man kan försörja sig själv/sin familj och att man har skött boendet på ett sådant sätt att hyresvärden godtar det. Om man har fått lägenheten via Stångåstaden och har skött sitt boende men är inte självförsörjande finns det en teoretisk möjlighet att kunna överta kontraktet då Stångåstaden är den enda av hyresvärdarna i Linköping som godtar att man har försörjningsstöd som sin inkomst.

Enligt information från kommunens bostadsstrateg Fedja Serhatlic kommer man att hantera drygt 400 lägenheter till årsskiftet 2017/2018. Cirka 30-40 % av dessa kommer att utgöra kategori A boenden. Av dessa är cirka 50-60 % lägenheter som har Stångåstaden som hyresvärd.

Övriga lägenheter kommer att utgöras av kategori B boenden. Av dessa kommer cirka 90 % vara små lägenheter med ensamhushåll och övriga 10 % familjehushåll.

I praktiken innebär det att mellan 60-100 av dessa 400 hushåll har teoretisk möjlighet att kunna överta förstahandskontrakt på sitt boende i Stångåstaden.

Resten som bor i kategori B boenden, det vill säga 240-280 lägenheter, måste ordna sitt boende på annat sätt. Det här kommer med all sannolikhet att innebära en ökad belastning på socialkontoret i form av behov av att få hjälp med att ordna tillfälligt boende och ökad tryck på boenderelaterade frågor.

Både avdelningen för försörjningsinsatser och vuxengruppen på IFO behöver få resursförstärkning i form av personella resurser för att hantera de boenderelaterade frågorna samt att socialkontoret behöver se över tillgången

till upphandlade platser för tillfälligt boende för att kunna möta det ökade behovet.

I övrigt kommer avdelningen för försörjningsinsatser, integrationsgruppen, sannolikt att behöva äska för utökade personalresurser för att kunna bidra till att hålla tiden i bidragsberoende så kort som möjligt och arbeta aktivt med andra aktörer för att få till sådana insatser som gör att man antingen kan flytta fram sina positioner närmare arbetsmarknaden eller bli självförsörjande genom arbete, studier eller på annat sätt. Hur stor personalresurs det blir frågan om beror på många olika omvärldsfaktorer såsom till exempel hur Arbetsförmedlingen lyckas hjälpa flyktingar till självförsörjning genom sitt etableringsprogram och insatser efter etableringen.

Volymer och kostnadsutvecklingen av ekonomiskt bistånd

Det finns oerhört många omvärldsfaktorer som påverkar avdelningens arbete så både möjligheten att beräkna volymer av möjliga klienter och bedöma kostnadsutvecklingen för ekonomiskt bistånd är omöjligt utifrån de verktyg och möjligheter som finns resursmässigt på avdelningen.

7 ETT FÖRVÄNTAT SCENARIO FÖR 2019-2021

Vad gäller kostnadsutvecklingen för försörjningsstöd för 2019-2021 behöver man ha med sig det faktum att de som kom som nyanlända flyktingar under senare delen av hösten 2015 kommer under kommande perioden 2019-2021 att börja hamna i kategorin vanliga biståndstagare då kommunen förlorar efter 3,5 år möjligheten att återsöka kostnader för flyktingar..

Om man inte har kunnat förkorta den tiden i snitt som det tar att bli självförsörjande som flykting kommer vi att ha stora grupper med flyktingar som kommer till stor del att behöva försörjas med hjälp av ekonomiskt bistånd från kommunen. Den nu gällande tiden är i snitt 7 år för att bli självförsörjande.

De som fick sina uppehållstillstånd under 2016 har i så fall varit i Sverige mellan 3,5 år och 6,5 år under perioden 2019-2021.

För 2019-2021 gör Statisk och Utredningar en prognos i sitt arbetsmaterial som går ut på att mottagandet ligger på en något lägre nivå, runt 500-600 personer varav merparten cirka 300-350 är självbosatta och resten kommunanvisade från Migrationsverket enligt bosättningslagen.

Hur stort behov av ytterligare personalresurser som kommer att finnas eller inte är omöjligt att svara på i dagsläget. Samma gäller för bedömning av kostnadsutvecklingen för försörjningsstöd.

8 SAMMANFATTNING

Rapportens huvudtema är att undersöka vilka konsekvenser den höga flyktingsinströmningen sedan hösten 2015 och framåt i tiden till och med år 2021 har för kostnadsutvecklingen av ekonomiskt bistånd samt vilka konsekvenser den har för avdelningens arbete utifrån de uppdrag som avdelningen har.

Rapporten har haft som sitt syfte att ge besluts-och planeringsunderlag för budgetarbetet så att adekvata processer, personella resurser samt andra behov som förespås att inträffa och behöver hanteras kan få rimliga ekonomiska resurser och kan planeras med god framförhållning. Prognosen ska kunna ge underlag för att kunna bedöma vilka faktorer som kommer att påverka kostnadsutvecklingen för ekonomiskt bistånd i framtiden.

Det som kan konstateras är att uppdraget om att göra en prognos för perioden 2017-2021 är oerhört svårt att uppfylla. Att ge en tydlig, tillförlitlig och hållbar prognos är inte görbart på grund av att det finns oerhörda mängder av olika faktorer och omvärldsfaktorer som påverkar varandra och de olika sambanden mellan orsak och verkan är komplicerade att utröna.

Det rapporten påvisar är den komplexa verkligheten som gäller att hantera för de professionella med de olika uppdragen som var och en har i den integrationsprocess som samhället har en hög ambition att lyckas med. Ambitionen är att förkorta tiden från den genomsnittliga tiden på sju år att bli självförsörjande. I det arbetet är avdelningen för försörjningsinsatser, AFI, en av många aktörer som kan bidra till att uppfylla den ambitionen.

I och med den komplexitet som har beskrivits och att det faktum att det ofta sker snabba förändringar inom området är det viktigaste att ta till sig den **förförståelse** som rapporten kan bidra med. Med det menas att man är införstådd med frågans komplexitet i grunden och genom den **har beredskap** att snabbt ta sig an de frågor som rapporten har beskrivit och gett information om. Den beredskapen ger möjligheter att fatta nödvändiga beslut snabbare och vid relevanta tidpunkter i processen. Dessutom ger den möjlighet att följa utvecklingen, ha framförhållning och påverka olika processer i tid så att man kan minimera risken att till exempel förlora kontrollen över kostnadsutvecklingen eller hantering av någon/några av de processer som man har bedömt kan inträffa.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att kommunen får förbereda sig för stora kostnadsökningar vad gäller ekonomiskt bistånd för de kommande 5 åren. I huvudsak visar alla de prognoser som den här rapporten innehåller att 2017 och 2018 kommer att vara de mest belastade åren.

Av Kommunledningskontorets OBS-rapport framgår att flyktingrelaterade kostnader ökar trycket på kommunerna och att ekonomiska kostnader är svåra att uppskatta- både direkta och mer långsiktiga.

I tjänsten 2017-04-12

Laila Hämäläinen

Avdelningschef

9 BILAGOR

9.1 Bilaga 1 - Definitioner

<i>Anläggningsboende, ABO</i>	Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden, normalt en lägenhet i ett hyreshus. (Källa: Migrationsverket)
<i>Asylsökande</i>	En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol. (Källa: Migrationsverket)
<i>Egenbosatt/självbosatt</i>	I begreppet ingår personer som ordnat boende på egen hand. I egenbosatta kommunmottagna ingår kommunmottagna från EBO, kommunmottagna anhöriga och kommunmottagna ensamkommande barn. (Källa: Länsstyrelsen)
<i>Eget boende, EBO</i>	Under väntetiden kan en asylsökande välja att ordna boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner. (Källa: Migrationsverket)
<i>Ensamkommande barn</i>	Med ensamkommande barn avses person under 18 år som kommit hit och sökt asyl utan sina föräldrar eller annan legal vårdnadshavare. (Källa: Migrationsverket)
<i>Flykting</i>	Utlänning som har ansökt om asyl och fått uppehållstillstånd i Sverige av flyktingskäl, se Genève-konventionen. (Källa: Migrationsverket)
<i>Inflyttning från utlandet</i>	För att bli registrerad som immigrant skall vistelsen i riket avse minst ett år enligt den praxis som tillämpas vid folkbokföringen. För utomnordiska medborgare fordras uppehållstillstånd för att bli folkbokförd. (Källa: SCB)
<i>Inskrivna</i>	Inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem. Se ”Migrationsverkets mottagningssystem”
<i>Kommunmottagna</i>	Som nyanländ kommunmottagen räknas de utländska medborgare som beviljats uppehållstillstånd i Sverige som flyktingar skyddsbehövande, efter synnerligen ömmande omständigheter eller som anhöriga. Statistiken

visar nyanlända kommunmottagna som omfattas av förordningen (2010: 1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar, som en kommun har börjat få ersättning för av Migrationsverket.
(Källa: Migrationsverket)

Länstal

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att årligen fastställa så kallade länstal för mottagande av nyanlända invandrare. Länstalet innehåller en länsvis fördelning av mottagningsbehovet och utgår från Migrationsverkets prognoser. Länsstyrelserna förhandlar sedan med landets kommuner om överenskommelser om mottagande och bosättning av nyanlända invandrare. Länstalen består dels av ett antal anvisningsbara platser och dels ett planeringstal för egenbosatta/självbosatta.
(Källa: Migrationsverket)

Migrationsverkets mottagningsystem

Det system i vilket en asylsökande är inskriven i väntan på beslut i sitt ärende, eller efter beslut om uppehållstillstånd i väntan på placering i en kommun.
(Källa: Boverket)

PUT, Permanent uppehållstillstånd

Ett tillstånd att vistas i Sverige utan tidsbegränsning.
(Källa: Utlänningslagen, Riksdagen)

TUT, tidsbegränsat uppehållstillstånd

Ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid.
(Källa: Utlänningslagen, Riksdagen)
De tidsbegränsade uppehållstillstånden är antingen 1- eller 3-åriga.
(Källa: Migrationsverket)

9.2 Bilaga 2 – Tjänsteskrivelsen: Socialnämndens kostnader för flyktingmottagande 2017

Socialförvaltningen
Åsa Haraldsson, ekonom

Tjänsteskrivelse
2016-10-19

40 (43)
Dnr SN 2016-288

Socialnämndens kostnader för flyktingmottagande 2017

Förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner redovisningen av kostnader för flyktingmottagande 2017, och lämnar informationen vidare till kommunledningskontorets ekonomi och finansavdelning.

Beslutsmotivering

Antalet ensamkommande barn har jämfört med år 2015 minskat något under året. I oktober är antalet ensamkommande 410. Mottagandet under det senaste året har ställt stora krav på Socialförvaltningen att klara myndighetsutövningen samt se till att de barn som kommit fått ”tak över huvudet”. Ett nära samarbete har skett mellan de olika nämnderna i kommunen, samt privata utförare. Utmaningen inför 2017 och framåt är framförallt att skapa bra förutsättningar för integration av de ensamkommande barnen, vilket handlar om skolgång, sysselsättning och tryggt boende.

Socialnämndens kostnader för flyktingar består av ekonomiskt bistånd, placeringskostnader inom HVB, familjehem samt utslussboende, tillhållande av särskilt förordnad vårdnadshavare, samt därutöver diverse kostnader avseende t ex kläder till barnen, telefon etc samt för resor och tolk.

Medan det ordinarie ekonomiska biståndet minskat under de senaste två åren ses en kraftigt motsatt trend när det gäller ekonomiskt bistånd flyktingar. Under 2016 har kostnaderna för ekonomiskt bistånd till denna kategori nästan fördubblats jämfört med 2015. Socialnämndens faktiska kostnader ersätts månadsvis i efterhand från kommunstyrelsen. Ett antal flyktingar kommer med stor sannolikhet inte att vara självförsörjande när flyktingstatus upphör efter 3,5 år. Dessa personer kommer då att belasta socialnämndens budget för ekonomiskt bistånd och kostnaden för detta är mycket svår att prognostisera.

Ett observandum är att alla de flyktingar som nu genomgår etableringen sannolikt inte kommer att vara självförsörjande efter två år vilket kommer att öka kostnaden för ekonomiskt bistånd flyktingar avsevärt framåt. En ytterligare aspekt i detta är det stora glappet, dvs perioden innan flyktingen kan starta etableringen hos arbetsförmedlingen har förlängts från cirka en månad till upp till fyra månader och under denna period uppbär flyktingen försörjningsstöd. Ersättning från Migrationsverket för glappet avser endast en månad och det finns inget som tyder på att ersättningsperioden förlängs, utan kostnaden för försörjningsstöd i ytterligare tre månader för flyktingar i väntan på etablering kommer med största sannolikhet att belasta kommunen.

När det gäller ensamkommande barn har omsorgsnämnden tecknat avtal med olika leverantörer för EKB boenden utifrån platsavtalet med Migrationsverket som sträcker sig fram till den 31 mars 2017 (HVB, stödboende och utslussboende). Omsorgsnämndens placeringskostnader jämte lokalkostnader för

boenden debiteras socialnämndens löpande i efterskott under året. Härutöver har socialnämnden egna kostnader för placerade EKB i familjehem, på HVB-boenden särskilt avtal, samt i utslussboenden. Av 410 EKB i oktober 2016 är knappt hälften placerade på omsorgsnämndens avtalade boenden och resten i familjehem, HVB, eller utslussboenden hos socialnämnden. Socialförvaltningen har fört en dialog med omsorg och äldreförvaltningen vad gäller deras avtal om platser och placeringar av ensamkommande barn. Omsorg och äldreförvaltningen har emellertid inte gjort någon egen beräkning av kostnader eller bedömning om anspråk på socialnämnden nästa år, så socialförvaltningen har i beräkningarna gjort egna uppskattningar av omsorgsnämndens preliminära anspråk avseende 2017. För första kvartalet, då platsavtalet med Migrationsverket fortfarande gäller, räknar socialnämnden med att omsorgsnämnden, förutom för faktiskt placerade barn, erhåller ersättning för tomplatser, men från april kommer endast kostnaden för faktiska placeringar att ersättas.

Dialog har även förts med överförmyndarnämnden avseende beräkning av kostnader för arvoden till särskilt förordnad vårdnadshavare, arvoden till gode män, samt kostnad för socialförvaltningens utredning och uppföljning av ensamkommande flyktingbarn, (inkl transport och tolk). Det är två olika schabloner från Migrationsverket som berör ovanstående, där ersättningen ska fördelas mellan nämnderna. Poängteras bör att ingen av schablonerna täcker kommunens kostnader.

Utifrån prognostiserade egna flyktingkostnader för socialnämnden 2017 jämte uppskattning om ersättningar från Migrationsverket görs bedömningen att någon framställan om extra medel för flyktingar ej behöver göras för socialnämnden år 2017. Eftersom prognosen är mycket osäker så förutsätter förvaltningen dock att ett beräknat överskott för ensamkommande flyktingbarn i bokslutet 2016 kommer att kunna balanseras och disponeras nästa år. Orsaken till överskottet är att nämnden beräknas erhålla ersättning för ett antal tomma platser under hösten i enlighet med platsavtalet med Migrationsverket på grund av att färre barn varit placerade än beräknat. Nämnden vill även understryka att det finns stor osäkerhet beträffande år 2018 och framåt när Migrationsverket nu sänkt sina ersättningsnivåer till kommunerna.

I separat tabellbilaga redovisas nämndens bedömda kostnader och ersättningar för flyktingar år 2017.

Socialförvaltningen

Anita Lhädö, socialchef

Åsa Haraldsson, ekonom

10 KÄLLHÄNVISNINGAR

Kommunledningskontoret (2017a). *OBS 2017: Nuläges- och trendrapport Linköpings utmaningar*. Linköping: Kommunledningskontoret.

Kommunledningskontoret (2017b). *OBS 2017: Nuläges- och trendrapport fördjupning*. Linköping: Kommunledningskontoret.

Länsstyrelsen Östergötland (2016). *Regional analys med anledning av flyktingsituationen*. Östergötland: Länsstyrelsen Östergötland.

Migrationsverket (2016). Artikel på hemsidan. URL [2016-02-04].

Tjänsteskrivelse till Socialnämnden (2016). *Socialnämndens kostnader för flyktingmottagande 2017*. Dnr SN 2016-288